

Tuntosarvi

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestö- ja jäsenlehti
2/2020

**Draamaleirillä
Norjassa**

**ICT-tukipalvelut
uudistuvat**

Sisältö

Pääkirjoitus.....	3
Puheenjohtajan kolumni.....	4
Sisulla eteenpäin tutkijatohtoriksi	5
ICT-tukipalvelut uudistuvat	7
Kuurosokeiden Toimintakeskuksen kuntoutustiimissä muutoksen tuulet	8
Ajankohtaisohjelma viittomakielisille	11
Tulkkauspalvelut kilpailutetaan.....	12
Kokeiluhanke henkilökohtaisesta budjetoinnista	13
Huonokuuloinen pinnistelee tiedonsaannissa	14
Lähikuvassa kuuro Alma-koira	16
Rahastoista avustuksia kuurosokeille	17
Tarinat eloon draamaleirillä.....	18
Ilmoitukset.....	20

*Etukansi: Kuuro Alma-koira osaa viittomia. Juttu sivulla 16. Kuva: Jaakko Evonen.
Takakansi: Revontulia. Kuva: Pixabay.*

Tuntosarvi
46. vuosikerta
ISSN 2490-1695

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry

Taitto
Heidi Häyrynen

Päätoimittaja
Heidi Häyrynen
p. 040 753 2026
viestinta@kuurosokeat.fi

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 9 numeroa vuodessa printtilehtenä, pistekirjoituksella, Daisy-äänilehtenä, sähköisenä Lue-tus-ohjelmassa ja pdf-näköislehtenä verkossa.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry,
Insinöörinkatu 10, 33720 Tampere.
s-posti:osoitteenmuutos@kuurosokeat.fi

Toimiston aukioloaika
ma-pe klo 9.00–15.00

Painopaikka
Viestipaino Oy, Tampere

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilta www.kuurosokeat.fi.

Valtakunnallisen oikeuksienselvityksen terveiset

Suomen Kuurosokeat ry:n oikeuksienselvitystyö jatkuu tuttujen teemojen parissa. Merkittävimpinä asioina ovat kuljetuspalveluun, vammaisten tulkkauspalveluun sekä sote-uudistukseen liittyvät lausunnot ja kannanotot.

Sote-uudistuksen valmisteluun liittyen olimme mukana muiden vammaisjärjestöjen kanssa laatimassa asiakirjan, joka luovutettiin Vammaisfoorumin nimissä perhe- ja peruspalveluministeri **Krista Kiurulle** joulukuussa. Asiakirjassa otettiin kantaa siihen, miten vammaisten henkilöiden tarpeet ovat sovitettavissa valmisteltavana olevassa sote-uudistuksessa. Pyrimme tuomaan esille myös kuurosokeille tärkeitä asioita, kuten kommunikaatiota ja saavutettavaa tiedottamista. Pidämme tärkeänä, että asiakas saa ajoissa oikeanlaisia palveluja. Päätökset tulee tehdä riittävän tiedon perusteella heti oikein ilman valitus- ja oikaisuvaatimuksia. Sote-uudistuksen valmistelu jatkuu ministeri Kiurun johdolla.

Kuljetuspalveluista järjestettiin yhdistyksen asiakkaille kysely vuodenvaihteessa. Vastauksia saatiin vajaa sata. Vastaajista suurin osa oli puheella kommunikoivia ja asui

kaupunkialueella. Vastauksissa ilmeni, että kuljetuspalvelut toimivat hyvin vaihtelevasti eri puolilla Suomea. Yhteenveto kyselyn vastauksista on vielä kesken ja tuloksista tiedotetaan myöhemmin yhdistyksen viestintäkanavissa. Tulossa on myös liikenne- ja viestintäministeriön järjestämä kuulemistilaisuus uuden taksisääntelyn toimivuudesta.

Tulkkauspalvelussa on tulossa uusi kilpailutus. Nyt on menossa vuoropuhelu mahdollisten palveluntuottajien ja Kelan välillä. Myös vammaisjärjestöt, Suomen Kuurosokeat ry mukaan lukien, ovat päässeet mukaan ottamaan kantaa muun muassa tarjouspyyntöluonnokseen ja palvelukuvausluonnokseen.

Järjestömme valtakunnallinen oikeuksienselvitystyö jatkuu aktiivisena, kun Suomen hallitus ja eduskunta pääsevät viime vuoden vaalien ja hallitusvaihdosten jälkeen valmistelemaan lakiuudistuksia, kuten vammaispuhe- ja viestintälain uudistusta.

Taru Kaaja, oikeuksienselvityksen työryhmän puheenjohtaja ■

Puheenjohtajan kolumni

Teksti: Tuula Hartikainen

Ensin toivotan Sinulle lukija, hyvää ja aktiivista vuotta 2020! Hallitus piti vuoden ensimmäisen kokouksensa tammikuun 30. päivänä. Sitä ennen oli hallituksen ja johtoryhmän strategia / neuvottelupäivä, jonka veti ulkopuolinen asiantuntija. Tavoitteena oli saada eväitä uuden strategian työstämiseen. Jatkamme uuden strategian laatimista samalla porukalla keväällä ja alkusyksystä. Lisäksi kävimme läpi tämän ja ensi vuoden strategiaa. Kaikki tuntuivat olevan hyvin tyytyväisiä koulutuksen antiin.

Yhdistyksen ensi vuoden strategiaan on kirjattuna kuurosokeuden tunnettuuden ja jäsenmäärän lisääminen. Siinä on paljon työtä tehtävänä.

Suomen Kuurosokeat ry täyttää ensi vuonna 50 vuotta. Jäsenhankinnan lisäämiseksi hallitus on päättänyt 50-vuotisjuhlavuoden merkeissä järjestää kampanjan, joka on alkanut tässä kuussa ja kestää vuoden. Kuurosokeita jäseniä on reilut puolet vähemmän kuin asiakkaita. Meille on iso

haaste saada enemmän jäseniä kuin on asiakkaita. Peukutan kovasti, jotta tämä tavoite saavutetaan. Kampanjan mielenkiinnon herättämiseksi pallokitaan eniten jäseniä hankkinut nykyinen jäsen. Uusien jäsenten kesken arvotaan yllätyspalkinto.

Hallitus ja työntekijät ovat käynnistäneet juhlavuoden valmistelut. Hallitus on nimennyt työryhmän, joka suunnittelee teemavuoden tapahtumia. Nyt on jo kaavailtu muutamia tapahtumia toteutettavaksi. Uskon että juhlavuosi näkyy ja kuuluu eri yksiköissämme ensi vuoden aikana. Näin myös strateginen tavoite kuurosokeuden tunnettuudesta varmasti lisääntyy. Kun tapahtumien ajankohdat ja rahoitus ovat selvillä, niin niistä tiedotetaan hyvissä ajoin.

Toivon, että joulukuussa julkaistua Toimintakalenteria on luettu ahkerasti ja että sieltä on löytynyt mieluisia tapahtumia. Aktiivinen osallistuminen kertoo siitä, että yhdistys on tarpeellinen.

Tervetuloa mukaan toimintaan! ■

Elina Hujala aloitti hallituksen jäsenenä vuodenvaihteessa.

Sisulla eteenpäin tutkijatohtoriksi

Teksti ja kuva: Jaakko Evonen

Elina Hujala on esimerkki periksi-antamattomuudesta. 39-vuotiaalla Elinalla on nuoresta iästään huolimatta jo kolme tutkintoa: filosofian maisteri pääaineena fysiikka, diplomi-insinööri energiatekniikasta ja tekniikan tohtori ydintekniikasta. Lisäksi hän on työskennellyt useissa paikoissa, kuten esimerkiksi tutkijana

fysiikan tutkimuslaitoksella, fysiikan assistenttina Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa ja nyt tutkijatohtorina LUT-yliopistolla (Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT). Vauhtia eivät ole hidastaneet synnyynäinen vaikea-asteinen likinäköisyys ja verkkokalvon rappeuma eikä kuulovamma, joka todettiin ala-asteella.

Hujala pitää itseään näkövammaisena. Kuulovamman osalta ei ole ollut erityisjärjestelyjä.

– Olen talossa niitä harvoja, jotka saavat käyttää Mac-konetta Windows-koneiden sijasta. Sähköpöydän sain lääkärintodistuksella. Muuten mennään niin kuin muutkin.

Elina Hujalan työpäivissä yliopistolla on vaihtelua. Hän tekee työtä usein tietokoneella, joka käsittää sähköposteihin vastailua sekä luentojen ja laskeuharjoitusten valmistelua. Opetustyön lisäksi ohjelmassa on palavereita ja tutkimustyötä.

Tavoitteekseen hän asettaa työelämän osalta sen, että saisi jatkaa töissä mahdollisimman pitkään.

– Kun tietää vammaisten työllisyystilanteen, niin voi olla ihan tyytyväinen siihen, että on kaikki nämä vuodet olut töitä.

Työn vastapainona Hujalalla on useita harrastuksia. Hän piirtää, maalaa, ottaa valokuvia ja soittaa kitaraa. Hänellä on myös pian 13 vuotta täyttävä suomenlapinkoira Tapio.

Vuodenvaihteessa Hujalasta tuli Suomen Kuurosokeat ry:n hallituksen jäsen. Hänelle tärkeitä asioita ovat jäsenille tiedottaminen sekä kuulonäkövammaisten koulutus ja apuvälineet.

– Lähdin hallitusehdokkaaksi pitkälti niin sanotusti yleisön pyynnöstä ja toisaalta siksi, että halusin nähdä, olisiko työkokemuksesta hyötyä järjestölle, varsinkin kun ottaa huomioon

nykyisen kohtuu haastavan rahoitustilanteen. Jäsenille tiedotuksena lähinnä tarkoitan sitä, että mielestäni jäsenen kuuluu saada tietää, miksi jokin on päätetty niin kuin on päätetty. Tämä lisää myös tietoutta järjestötoiminnasta yleensä.

Hujala nostaa esille digitalisaation. Hän pitää sitä haastavana usealle seniorille ja kuulonäkövammaisellekin, mikäli sopivia apuvälineitä ei ole mahdollista saada. Toisaalta digitalisaatio tuo myös erilaisia hyötyjä.

– Digitalisaatio auttaa jo nyt monia viittomakielisiä esimerkiksi videopuheluiden muodossa. Näistä olisi hyvä saada lisää tietoa, jotta uudet pelit ja vehkeet eivät olisi suuri peikko, vaan mahdollisuus parempaan ja helpompaan arkeen.

Hujala lähettää lehden lukijoille seuraavia terveisiä:

–Tulkaa ihmeessä rohkeasti juttelemaan, kertomaan ja kyselemään mieltä askarruttavista asioista. Hyvää kesän odotusta kaikille. ■

ICT-tukipalvelut uudistuvat

Teksti: Marko Vainioma

Resurssien pienentyessä Suomen Kuurosokeat ry:n ICT-palvelujen on muutettava toimintaansa. Perinteiset aluejaot poistuvat helmikuun lopussa, ja asiakkaille ei enää ole nimettyä ICT-asiantuntijaa. Palvelu keskitetään yhden puhelinnumeron ja sähköpostiosoitteen alle. Tällä tavoin voimme turvata asiakkaille tarvittavat tukipalvelut koko Suomen alueella sekä vastata rahoittajan vaatimukseen.

Maaliskuun alusta ICT-tukipalveluihin otetaan yhteyttä puhelinnumerolla 044 747 4440 tai sähköpostiosoitteella helpdesk@kuurosokeat.fi. Asiakkaiden kannattaa tallentaa nämä yhteystiedot itselleen.

Numerosta tai sähköpostista vastaa tuttu ICT-palvelujen työntekijä, mutta ei välttämättä sama, johon asiakas on tottunut olemaan yhteydessä. Asiakkaiden toivotaan käyttävän vain näitä yhteystietoja 1.3.2020 alkaen. Palvelupisteen puhelinnumero on avoinna

maanantaista torstaihin kello 8:00 ja 15:00 välisenä aikana. Sähköpostia voi lähettää milloin tahansa.

Uusi palvelupiste pyrkii ratkaisemaan ongelman välittömästi joko etähallinnalla tai muulla menetelmällä. Mikäli ongelma ei ratkea, palvelupisteessä toimiva työntekijä välittää ongelman toiselle ICT-palvelujen työntekijälle, joka on yhteydessä asiakkaaseen.

Mikäli ongelmaa ei saada etähallintamenetelmällä ratkaistua, tulee ICT-palvelujen työntekijä, tai joissain tapauksissa yhteistyökumppani esimerkiksi Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaisista, käymään asiakkaan luona. Todennäköisesti asiakkaan luokse tulee kuitenkin tuttu Suomen Kuurosokeat ry:n ICT-asiantuntija.

ICT-palvelut toivoo asiakkaiden ottavan rohkeasti yhteyttä tähän uuteen palvelupisteeseen. ■

Kaija Pekkanen (oikealla) siirtyy eläkkeelle ja Hanna Tenhunen aloittaa kuntoutuksen palveluesimiehenä. – Pysin jatkamaan Kaijan hyvin tekemään työtä, hän sanoo.

Kuurosokeiden Toimintakeskuksen kuntoutustiimissä muutoksen tuulet

Teksti ja kuvat: Heidi Häyrynen

Suomen Kuurosokeat ry:n kuntoutuksessa yli 20 vuotta työskennellyt sosiaalityöntekijä **Kaija Pekkanen** siirtyi eläkkeelle, ja sosionomi (AMK) **Hanna**

Tenhunen aloittaa kuntoutuksen palveluesimiehenä.

– Ihan mielelläni lähdän uuteen elämänvaiheeseen, innostuneena ja uteliaana. Toki samanaikaisesti olo on myös vähän haikeakin. Olen ollut täällä pitkään. Onhan se iso muutos, Pekkanen pohtii.

Hän kertoo jäävänsä kaipaamaan varsinkin mukavaa työyhteisöään ja asiakkaita.

– Olen kyllä viihtynyt hirveän hyvin. Työ on ollut kiinnostavaa. Tässä on ollut mahdollisuus niin itsenäiseen työskentelyyn kuin tiimityöhönkin.

Työtä suurella sydämellä

Ensimmäisen kosketuksen kuuroihin ja kuurosokeisiin Pekkanen sai aikoinaan Hämeenlinnan työ- ja palvelukeskus Sampolassa (nykyinen Sampola), jossa hän toimi sosiaalityöntekijänä. Sampolassa oli pakko oppia viittomaan.

– Silloin 1980-luvulla tulkkauspalvelut ei ollut subjektiivinen oikeus. Asiakkaalla ei ollut välttämättä tulkkia saatavilla, kun tarvittiin. Viittomista piti osata ihan välttämättä, kun kaikki asiakkaat olivat viittomakielisiä, kuuroja ja kuurosokeita.

Työ kuurosokeiden parissa vei sen jälkeen hänet mennessään. Pekkanen aloitti työt Suomen Kuurosokeat ry:n palveluksessa aluesihteerin sijaisena 1991. Sijaisuuden päätyttyä vuonna 1993 hän siirtyi sosiaalityöntekijäksi Kuurosokeiden Palvelutaloon (nykyinen Kuurosokeiden Toimintakeskus). Samoihin aikoihin yhdistyksessä alkoi myös kuntoutustoiminta.

– Olin ensin sosiaalityöntekijänä, ja työhön kuului asukkaiden sosiaaliturva-asioista huolehtiminen ja

kuntoutustyö. Se oli silloin semmoista, että toteutettiin noin neljä kurssia vuodessa. Nyt järjestetään 20 kursiviikkoa vuodessa. Pikkuhiljaa kuntoutuksen osuus työssä kasvoi, ja työ asumispalveluiden sosiaalityöntekijänä siirtyi toiselle työntekijälle.

Pekkanen on viime vuodet vastannut kuntoutuksen sisällöstä, kuntoutustoiminnan kehittamisestä ja toiminut lähiesimiehenä kuntoutustiimille. Lisäksi hän on osallistunut konkreettisesti kuntoutustyön toteutukseen, asiakkaan kuntoutusjaksojen suunnitteluun ja pitänyt yhteyttä asiakkaisiin. Eniten hän on nauttinut juuri asiakastyöstä.

– Täällä pääsee kohtamaan asiakkaita eri elämäntilanteissa. Olen oppinut sen, miten ihmiseltä löytyy voimavaroja äärettömän haastavissa tilanteissa. Kun on pitkään tehnyt tätä työtä, on huomannut, kuinka ihmiset on löytäneet selviytymiskeinoja ja sisältöä elämäänsä.

– Olen myös erittäin kiitollinen siitä, että olen kyennyt kohtaamaan ihmiset niin, että olen saavuttanut heidän luottamuksensa.

Asiakaskeskeistä kuntoutusta

Suomen Kuurosokeat ry on tällä hetkellä kuulonäkövammaisten kuntoutuksessa Suomen ainoa palveluntuottaja. Kuurosokeiden Toimintakeskuksella toteutetaan lapsille, nuorille ja

aikuisille Kelan rahoituksella vaativaa moniammatillista yksilökuntoutusta ja harkinnanvaraista kuntoutusta. Lisäksi toteutetaan STEAn rahoituksella yksilöllistä ja ryhmämuotoista sopeutumisvalmennusta.

Pekkanen kertoo, että kuntoutustoiminta on ison muutoksen edessä. Aiemmin Kela on kilpailuttanut kuntoutuksen 3-4 vuoden välein. Lähi-vuosina Kela aikoo lopettaa tarjouskilpailun, ja ottaa käyttöön rekisteröitymismenettelyn. Se miten tämä tulee käytännössä vaikuttamaan palveluntuottajiin ei ole vielä tiedossa.

– Koen itse suurena haasteena sen, että saamme Kelan vaatimukset ja

asiakkaan tarpeet kohtaamaan. Mielestäni nyt on toimittu hyvin ja men-ty asiakkaan tarpeet edellä, Pekkanen toteaa.

Hanna Tenhunen uskoo, että vaikka Suomen Kuurosokeat ry on pieni palveluntuottaja, sillä on hyvät mahdollisuudet pärjätä jatkossakin.

- Asiakaskeskeisyys on meille tärkeää. Moniammatillinen kuntoutustiimi on ammattitaitoinen ja motivoitunut, ja sillä on pitkä kokemus kuulonäkövammaisten kuntoutuksesta. Kuntoutustilamme ovat toimivat, ja ti-loissa on huomioitu hyvin kuulonäkövammaisten tarpeet. ■

Kuulonäkövammaisten kuntoutusta toteutetaan asiakaslähtöisesti. Kuvassa moniammatillisen kuntoutustiimin jäseniä.

Ajankohtaisohjelma viittomakielisille

Teksti: Jaakko Evonen
Kuva: Yle

Ylellä alkoi uusi viittomakielinen ajankohtaisohjelma nimeltään Mikaela & Thomas. Siinä keskustellaan viittomakielellä erilaisista teemoista vierailijoiden kanssa. Ensimmäinen jakso esitettiin 19.1. Aiheena olivat kuurojen urheilu sekä juuri päättyneet kuurojen talviolympialaiset.

Toimittaja **Mikaela Tillanderin** mukaan ensimmäisestä jaksosta on tullut positiivista palautetta.

– Viikko viitottuna -ohjelmaa on tehty vuodesta 2003 eli jo 13 vuotta. Onkin aika uudistaa ohjelman konsepti.

Katsojat ovat pitkään toivoneet kunnan keskustelua yhdestä aiheesta, Tillander sanoo.

– Minun henkilökohtaisena tavoitteenani on syventää tiettyä aihetta, jota on käsitelty mediassa. Yritän olla uutisvirrassa mukana ja ottaa esille kuuroja kiinnostavia arkielämään liittyviä aiheita, vaikka sähköautot.

Tillander muistuttaa, että myös ”kivi-kuulevaa” yleisöä on osaltaan muistettava.

– Esimerkiksi avasin viime haastattelussa enemmän sitä, miksi kuurot eivät osallistu paralympialaisiin.

Mikaela & Thomas -ohjelma sunnuntaisin TV1 klo 11 ja lauantaisin Yle Arenassa. ■

Tulkkauspalvelut kilpailutetaan

Teksti: Taru Kaaja

Kela kilpailuttaa vammaisten tulkkauspalvelun. Tällä hetkellä on menossa vuoropuhelu mahdollisten palvelutuottajien ja Kelan välillä. Myös vammaisjärjestöt, Suomen Kuurosokeat ry mukaan lukien, ovat päässeet mukaan ottamaan kantaa muun muassa tarjouspyyntöluonnokseen ja palvelukuvausluonnokseen.

Olemme oikeuksienvälön työryhmässä kahteen eri kertaan perehtyneet tulkkauspalvelun tarjouspyyntöasiakirjaluonnoksiin ja antaneet niistä lausuntoja Kelalle. Mukana ovat olleet yhdistyksestä lisäksi kommunikatiopäällikkö **Riitta Lahtinen** ja Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmän edustaja **Sini Immonen**. Prosessi jatkuu, ja helmikuun puolivälissä on tulossa seuraavat tarjouspyyntöasiakirjaluonnokset kommentoitavaksi.

Lausunnoissa toimimme esille muun muassa seuraavia asioita. Puhevammaisten tulkkauksen kohdalla ei huomioitu kuulonäkövammaisia.

Korostimme, että kuulonäkövammaisissa voi olla myös puhevammaisia. Toimme esiin sen, ettei kuuron viittomakielen tulkin käyttömahdollisuutta tulisi rajata. On tilanteita, joissa kuuro viittomakielen tulkki on sopivampi kuin kuuleva tulkki.

Palautteen antaminen tulkkauspalvelusta tulee olla mahdollista erilaisia tietokoneen apuvälineohjelmia käyttäen ja yhdenvertaisesti kaikilta tulkkauspalvelun käyttäjiltä. Tällä hetkellä esimerkiksi viittomakielisten on ollut hankalaa vastata laajoihin kyselyihin. Tulkin hakemiseen pitää löytyä myös joustavuutta. Tarvittaessa tulkki pitää etsiä kauempaakin, jos lähialueelta ei löydy pätevää tulkkia.

Lisäksi toivoimme asiakkaille enemmän tietoa ja ohjausta tulkkilistojen laatimiseen, jotta niistä saataisiin tehtyä mahdollisimman kattavat.

Korostimme lausunnossamme myös, että tulkkauspalveluiden tuottajien verkkosivujen tulee olla saavutettavat. Tarjouspyynnössä tulisi asettaa minimivaatimukset tulkkauspalveluiden tuottajien verkkosivujen sisällöstä. Vuoropuhelu jatkuu Kelan,

tulkkauspalvelun tuottajien ja vammaisjärjestöjen kanssa kevään aikana.

Tulkkitoiminnan yhteistyöverkoston työ jatkuu. Siinä Suomen Kuurosokeat ry:n edustajina ovat **Taru Kaaja** ja Sini Immonen sekä heidän varallaan Riitta Lahtinen ja **Sanna Nuutinen**. Tässä verkostossa ei ole Kelan edustajia mukana.

Kelan koolle kutsuma tulkkauspalvelun yhteistyöverkosto jatkaa myös toimintaansa. Tässä verkostossa järjestöä edustaa Taru Kaaja. Varalla on **Heli Lappalainen**.

Näissä verkostoissa ja työryhmissä pyrimme välittämään parhaalla

mahdollisella tavalla terveisiä kuulonäkövammaisilta palvelun käyttäjiltä. Tulkkauspalvelun yhteistyöverkoston edellisessä kokouksessa vein terveiset **Jaakko Evosen** kuvaaman videon avulla. Siinä kolme kuurosokeaa kertovat kokemuksiaan tulkkauspalvelusta. Tämä video sai erityisen positiivisen vastaanoton, joten kiitos vielä videossa mukana olleille.

Kirjoittaja toimii Suomen Kuurosokeat ry:n oikeuksienvälityksen työryhmän puheenjohtajana ja aluepalvelupäällikkönä. ■

Kokeiluhanke henkilökohtaisesta budjetoinnista

Vammaisten henkilöiden henkilökohtaisesta budjetoinnista aloitetaan kokeiluhanke tänä ja ensi vuonna, tiedottaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Hankkeen tavoitteena on "saada koko maata koskevat periaatteet ja toimitatavat vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen budjetoinnin käytännön

toteutusta varten. Henkilökohtaisen budjetin sisällyttäminen Suomen oikeusjärjestelmään ja palvelurakenteesseen edellyttää selvitystä, kokeilua ja kehittämistä".

Hankkeen budjetti on suuruudeltaan viisi miljoonaa euroa. ■

”Mitä se nyt sanoi” - huonokuuloinen pinnistelee tiedonsaannissa

Teksti ja kuva: Heidi Häyrynen

Huonokuuloinen henkilö joutuu usein turvautumaan normaalikuuloisesta poikkeaviin tiedonhankinnan keinoihin. Tieto selviää informaatiotutkimuksen opiskelija **Tarja Hytönen** Oulun yliopistolle vuonna 2019 tekemästä pro gradusta. Tutkielmassa selvitettiin, miten huono kuulo vaikuttaa tiedonhankintaan.

Informaatiotutkimuksessa tiedonhankintaa ja tiedonhankinnan esteitä on tutkittu paljon. Tutkimuksessa on kuitenkin aiemmin keskitytty tiedonhankijan ulkoisiin esteisiin sekä tunteisiin ja oppimiseen liittyviin rajoituksiin. Huonosta näöstä ja kuulosta johtuvia tiedonhankinnan esteitä ei ole tutkittu. Uuden tutkimusalueen löytäminen oli Hytösestä hätkähdyttävää.

– Minusta se kertoo siitä, että aistivammat on aika vieraita niille, jotka tekevät tutkimusta. Jos on normaaliaistinen ihminen, ei tule välttämättä ajatelleeksi asiaa, hän pohtii.

Informaatiotutkimuksessa tiedonhankinnan pääaisteina pidetään näköä ja

kuuloa. Tutkielman teoreettisena perustana olivat **Tom D. Wilsonin** informaatiokäyttäytymisen malli, tiedon universumi ja tiedonhankinnan polut sekä **Breda Dervinin** sense-making-teoria. Hytönen selvitti, toteutuuko huonokuuloisen tiedonhankinta näiden mallien mukaisesti. Hän haastatteli tutkimusta varten kymmentä henkilöä, joilla oli todettu kuulon alenema. Yhdellä heistä oli sisäkorvaistute ja muilla kuulolaite. Aineistoja hän kävi läpi sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksen perusteella tiedonhankinta ei toteutunut teorioiden mukaisesti. Tulosten mukaan huono kuulo aiheuttaa vaikeuksia sekä kommunikointiin että tiedonhankintaan. Heikko kuulo rajoittaa puhemuodossa esitetyn tiedon saamista. Huonokuuloinen tarvitsisi rauhallisen ympäristön, jotta kuuleminen olisi helppoa ja esteetöntä. Usein ympäristössä on kuitenkin kuulemista vaikeuttavaa melua.

Heikkokuuloiset turvautuivat suullisen tiedon sijaan mieluummin tekstimuodossa olevaan tietoon. Lisäksi heikkoa kuuloa kompensoitiin muilla tavoin. Tilanteita pyrittiin ennakoimaan. Esimerkiksi lentokentälle mentiin aikaisin, että tarvittava tieto ehdittiin

saada, ja oltiin oikeassa paikassa oikeaan aikaan. Tietoa hankittiin myös kiertoteitse, jotta huonokuuloisuudesta ei tarvinnut kertoa muille. Jotkut haasteltavat kokivat, että vaarana oli muuten, että heidät leimataan tyhmiksi.

– Huonokuuloisella menee puolet ohi tilanteessa, jossa on paljon ihmisiä ja puhutaan paljon. He pyrkivät harmittomilla pikku kysymyksillä pääsemään aiheesta kärryille ilman, että heidän tarvitsee tunnustaa, etteivät kuule, Hytönen kertoo.

Tietoa pyrittiin myös varmistamaan mahdollisuuksien mukaan jälkikäteen.

– Jos esimerkiksi opiskelutilanteessa jokin asia jää huonokuuloiselle epäselväksi, hän käy tilanteen jälkeen netistä googlaamassa, kuuliko asian varmasti oikein.

Apua kuulemiseen pyydettiin myös helposti oman perheen jäseneltä tai sellaiselta henkilöltä, joka ymmärtää kuulovammaisen tilanteen. Tähänkin liittyy toisaalta omat haasteensa.

– Silloin tieto tulee toisen ihmisen tulkitsemana. Se ei ole välttämättä sama asia, kuin miten itse asian kokisi ja kuulisi, Hytönen arvioi.

Tutkimuksesta selvisi, että heikkokuuloiset kaipaavat elämäänsä ihan tavallista tietoa, jotta pysyisivät maailmanmenossa mukana. Pinnistely tiedonsaannissa ja normaalista poikkeavat tiedonhankintakeinot aiheuttavat kuitenkin stressiä ja uupumusta. Heikkoa kuuloa kompensoitiin näköaistilla, joka lisäsi kuormitusta.

Hytönen toivoo nyt jatkotutkimusta siitä, miten näkövammaiset, kuurosokeat ja monivammaiset kompensoivat aistien heikkoutta. ■

Sisäkorvaistute on yksi kuulemisen apuväline.

Kuvituskuva.

Alma osaa useita viittomia. Tässä viitotaan istu.

Lähikuvassa kuuro Alma-koira

Teksti ja kuva: Jaakko Evonen

9-vuotias Alma on reipas jackrusse-linterrieri, joka on tuttu monille Kaverikoira-tapahtumasta Kuurosokeiden Toimintakeskuksella. Alma ei ole kuitenkaan ihan mikä tahansa koira, sillä se ymmärtää myös viittomia.

Omistaja **Päivi Mäkisen** mukaan Alman kuurous todettiin pentuna. Syynä on pigmentin puute. Koko ikänsä Alma on seurannut ympäristöä tarkkaan silmillään sekä hajuaistillaan. Kuuroudestaan huolimatta Alma elää täyttä koiran elämää ja on saanut seuraa

muista koirista sekä rapsuttajia monilta lenkeiltä.

Alman lisäksi Mäkisen perheessä on neljä muuta koiraa. Hän kuvaa Almaa hyvin nopeasti oppivaksi ja sylissä viihtyväksi. Kuuleviin koiriin verrattuna eroa käyttäytymisessä ei ole.

– Alma on mallin näyttäjä, kuinka koirat toimivat. Almaa on pienestä pitäen opastettu sormilla ja käsimerkeillä. Sen on saanut kauempaakin luokseen.

Mäkisen mukaan Alma on hyvin kontaktia ottava koira. Hajuaistilla on oma merkityksensä.

– Jos Alma nukkuu jonkun perheenjäsenen tullessa, se nostaa nokkansa pystyyn ja tulee sitten luokse.

Viittomia koiralle on opetettu pentuajoista lähtien. Tärkeätä ovat palkitseminen ja eleet.

– Kun saatiin jokin asia toimimaan, annettiin palkinto ja yhdistettiin siihen tietty viittoma.

Alman osaamia viittomia ovat

esimerkiksi istu, maahan, sauna, peukutus (hyvä hyvä), luokse sekä yleismaailmallinen tänne näin. Hihnaa koskettamalla voidaan kertoa, että nyt on asiaa.

Mäkinen kertoo myös, että Kaverikoira-tapahtumissa Alma on otettu hyvin vastaan.

– Alma on ihmisten mieleen. Rauhallisessa sylissä se käy nukkumaan. ■

Rahastoista avustuksia kuurosokeille

Suomen Kuurosokeat ry on saanut testamenttilahjoituksia, joista avustetaan vuosittain kuurosokeita. Vuonna 2019 saatiin 60 avustushakemusta. Hakemuksiin tehtiin 53 myönteistä päätöstä mm. digilaitteisiin, koneisiin ja kalusteisiin sekä matkoihin ja harrastuksiin. Seitsemään kielteiseen päätökseen oli syynä se, että sama henkilö oli lyhyen ajan sisällä jo saanut avustuksen tai hankinta kuului julkisen sektorin kustannettavaksi.

Avustuksiin on jatkuva haku ja päätökset avustuksista tehdään kerran kuukaudessa. Avustuksen myöntämisessä huomioidaan sosiaaliset ja taloudelliset seikat. Rahastoista myönnetään avustusta vasta sitten, kun muut vaihtoehdot on selvitetty. Avustusta ei pääsääntöisesti myönnetä

yhteiskunnan rahoituksen piiriin kuuluviin käyttötarkoituksiin, kuten apuvälineisiin. Jos hakija kuitenkin pystyy osoittamaan, ettei hän saa yhteiskunnalta avustusta ko. käyttötarkoitukseen, niin avustus voidaan myöntää.

Avustushakemukset käsittelee aluepalvelupäällikkö **Taru Kaaja** ja talous- ja hallintopäällikkö **Janika Lanne** yhdessä.

Avustusta haetaan hakemuslomakkeella. Sen voi täyttää tietokoneella tai käsin. Myös vapaamuotoinen hakemus hyväksytään, mikäli siinä on kaikki tarvittavat tiedot. Apua hakemuksen laatimiseen saa tilaamalla tulkin tai ottamalla yhteyttä oman alueen palveluasiantuntijaan. Hakemuslomake ja hakuohjeet löytyvät yhdistyksen verkkosivuilta. ■

Tarinat eloon draamaleirillä

Viittomakielisille järjestettiin tammi-kuussa draamaleiri Norjassa. Järjestäjinä toimivat **Aino Hakala** Suomesta ja **Remi Roos** Norjasta. Leiri järjestettiin nyt toisen kerran Erasmus-ohjelman kautta. Sen toinen osa on huhtikuussa Ateenassa.

Draamaleirille osallistui noin 40 henkilöä muun muassa Kreikasta, Belgiasta ja Puolasta. Mukana myös neljä suomalaista: leirin johtaja, yksi vapaaehtoistyöntekijä ja kaksi osallistujaa. Minä oli ainoa kuurosokea osallistuja.

Majoituimme Kuurojen kansanopistossa Ålissa. Se on pieni kunta, jossa on noin 4 000 asukasta. Se sijaitsee Oslostasta noin 200 km pohjoiseen. Opisto sijaitsee kauniilla ja korkealla mäellä, josta näkee koko Ålin kunnan.

Leirin aiheena oli Sound becomes visual, joka tarkoittaa äänen tekemistä näkyväksi. Kuuroille visuaalisuus on tärkeää, ja näyttelemineen on mahdollista myös ilman ääntä.

Ensimmäisenä päivänä osallistujat tutustuivat toisiinsa. Lisäksi pelattiin pelejä ja opittiin ilmaisutaidon perusjuttuja. Leirillä tutkittiin minäkuvaa eli

identiteettiä. Keskustelimme omasta minäkuvastamme ja mietimme, mitä leiri antaa meille tulevaisuutta varten. Leirillä perehdyttiin näyttelemisen perussääntöihin, kuurojen teatterin historiaan sekä opiskeltiin erilaisissa työpajoissa muun muassa liikkumista sekä visuaalista ja kehoallista ilmaisua. Yhdessä taidetyöpajassa meidät jaettiin viiteen ryhmään, jossa suunnitelimme ja harjoittelimme näytelmää viimeiseksi lauantai-illaksi Osloon.

Erwan Cifra kertoi meille, mistä visuaalisista tarinoista (visual vernacular) on kyse, sen historiasta ja miten sitä esitetään. Englantilainen **Ramesh Meyyappan** on visuaalisen kielen näyttelijä, teatteritekijä ja ohjaaja. Hän perehdytti meidät visuaalisen viittomakielen perustietoihin: miten luodaan ja näytellään visuaalisia tarinoita ja muodostetaan niistä lyhyitä kertomuksia.

Alexei Svetlov on ruotsalainen taiteilija, joka luennoi luovuudesta. Hänen näkökulmansa on, että ajatuksilla voi luoda mitä tahansa. Lisäksi hän kertoi meille taiteen historiasta. Alexein luento oli tosi loistava! Häneltä sain vinkkejä siihen, miten voi näyttelijänä onnistua. Olen suuresti kiitollinen

hänelle. Jäin miettimään, miten kuurosokeat voisivat kokea teatterin.

Leirin viimeinen viikonloppu vietettiin Oslossa, jonne lähdimme aamulla bussilla. Kävimme tutustumassa Teater Manuun, joka on Norjan ainoa kuurojen teatteri. Näimme näytelmän nimeltä Askeladden og Prinsessen i Trollfjellet. Se oli tosi hurja esitys!

Lauantai-päivällä lähdimme Soria Moria -teatteriin, jossa meillä oli oma esitys. Kaikki viisi draamaleirin ryhmää esiintyivät noin 10 minuuttia. Minun ryhmäni esiintyi viimeisenä, ja esitys

onnistui hyvin. Sen jälkeen nautimme Andrey Dragunovin esityksestä ja Ragnarin laulusta.

En voi sanoa mikä oli leirissä parasta, sillä kaikki oli loistavaa! Opin paljon uusia asioita. Draamaleiri avasi minulle oven luovuuteen. Olin vaikuttunut ja erittäin kiitollinen leirin järjestäjille, Ainnolle ja Remille, että sain osallistua.

Terveiset draamaleiriltä välitti Aki Pirkola. ■

Tunnelmia Norjasta. Kuva: Aki Pirkolan kotialbumi

Kuurosokeiden kerhot

Tampere

Kerho kokoontuu 31.3. klo 13–16 VTS Ristontalon monitoimitilassa, osoite Valtaraitti 9, Tampere. Vieraana palveluasiantuntija Marjatta Puromäki, joka kertoo ajankohtaisista asioista.

Oulu

Ti 10.3. klo 13–16. Vierailu Oulun Nallikarin Talvikylään. Leiritie 10, Oulu, Kylässä on mm. poroja, rekikytyi, tuubimäki ja ravintoloita. Tarjolla kuumaa juotavaa, munkkeja, vohveleita sekä makkaraa. Ilmoittaudu ma 1.3. mennessä Leilalle: 050 540 2526 (tekstiviestit) tai sähköposti rytimaa.leila@outlook.com.

Satakunta

Kerho järjestää perinteisen ulkoilupäivän 11.3. klo 11–15 Nakkilassa, Salomonkalliolla. Osoite Suomalaisentie 71. Kokoontuminen tutussa hirsitalossa. Ilmoittautumiset 29.2. mennessä Sainille. Kerro ilmoittautuessasi, onko mukanas tulkki. Lisätiedot: 0400 532 413 tai saini.lepistö@gmail.com.

Koulutukset

Seminaari: Opinnäytetöiden esittely

Aika ja paikka: 2.4. klo 8.45–12. Braille-sali, Iiris-keskus. Marjanientie 74, Helsinki. Uusimpien viittomakielten tulkkioiskelijoiden opinnäytetöiden esittelyä. Kuulemme lisää tilan ja esineiden hahmottamisesta sekä miten ratsastusharrastuksessa voi hyödyntää haptiikkaa. Ilmoittautuminen 27.3. mennessä: sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi Kysy tarkempaa ohjelmaa ilmoittautuessa. Mikäli et pääse osallistumaan paikan päälle, voi seminaaria seurata myös Näkövammaisten liiton Iirisradion kautta suorana.

Kommunikaatiopalvelut kouluttaa

Aika ja paikka: La 28.3. klo 9.45–15, Helsingin aluetoimisto, 4. krs, Marjanientie 74, Helsinki. Tavoitteena on oppia kuvailemisen teoriaa ja tilaan orientoitumista harjoittelun avulla sekä henkilöiden ja kohteiden kuvailua erilaisilla menetelmillä. Koulutus on kaikille aiheesta kiinnostuneille. Kuvailu on taito, jota voi käyttää esimerkiksi työssä, harrasteissa tai ihan vaan arjen muuttuvissa tilanteissa. Kouluttajina kommunikaatiopäällikkö Riitta Lahtinen ja kommunikaatiotyöntekijä

Sanna Nuutinen. Omat eväät mukaan. Kahvimaksu 1e. Ei yleistulkkausta. Tilaa tarvittaessa oma tulkki. Ryhmään mahtuu 15 osallistujaa. Sitova ilmoittautuminen viimeistään 25.3. mennessä: tekstiviestit/WhatsApp 044 738 0191 tai sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi.

Tapahtumat

Aluepäivät

Suomen Kuurosokeat ry:n alueellista toimintaa järjestetään 17.–19.3. (ti–to) Kunnonpaikassa, Siilinjärvellä. Osoite Jokiharjuntie 3, Vuorela.

Tule mukaan virkistävään ohjelmaan ja tapaamaan muita alueen kuurosokeita / kuulonäkövammaisia! Ohjelma alkaa ti 17.3. klo 14 tulokahvilla. Päivällinen on klo 16.30 alkaen. Torstaina tapahtuma päättyy klo 12 alkavaan ruokailuun. Ohjelmassa on liikuntaa, käsitöitä ja yhdessäoloa. Tarkempi ohjelma lähetetään ilmoittautuneille. Omavastuu on 30 euroa, joka voidaan hyvittää matkakuluista, mutta osallistumismaksulla katetaan täysihoito- ja muita kuluja. Säilytä matkan kuitit. Ilmoittautumiset viimeistään pe 28.2. Päivi Ojanperälle: paivi.ojanpera@kuurosokeat.fi tai 040 4818 242 (myös tekstiviestit) tai 040 587 0259, minna.tihinen@kuurosokeat.fi.

Sopeutumis- valmennuskurssit

Tasapainoa mieleen ja kehoon

Aika ja paikka: 12.–15.5. (ti–pe), Kiipula, Turenki (Janakkala) Kohderyhmä: kuurosokeat ja kuulonäkövammaiset aikuiset, kahdeksan kurssilaista.

Tavoitteena on lisätä ja vahvistaa kurssilaisten jaksamista arjessa. Kurssilla huomioidaan niin fyysiset kuin psyykkiset voimavarat sekä kuurosokeuden tuomat erityishaasteet. Vertaisryhmässä pohditaan mielen ja kehon tasapainon vaikutusta elämään. Osallistujat saavat monipuolisesti tietoa osa-alueista, joista kokonaisvaltainen hyvinvointi koostuu sekä niistä tahoista mistä tukea, apua ja ohjausta voi saada. Kurssilaisten kannattaa tilata tulkki koko kurssiohjelman ajaksi, myös ruokailuihin, kahville ja iltaohjelmaan. Kurssi ja täysihoito ovat kurssilaisille maksuttomia. Matkakulujen omavastuu Kelan omavastuun mukaan eli 25 e /suunta, menopaluu 50 e.

Hakemukset 9.4. mennessä: Suomen Kuurosokeat ry, Heli Lappalainen, Marjaniementie 74, 00930, Helsinki tai heli.lappalainen@kuurosokeat.fi . Häneltä saa myös lisätietoja: 040 553 9069 ja sähköpostitse.

Aluepalvelut

Palveluasiantuntija Marianne Ojanen on opintovapaalla 1.2.–31.3. Hänen sijaisenaan toimii syntymästään kuurosokeiden, aistimonivammaisten lasten, nuorten ja aikuisten asioissa palveluasiantuntija Harri Peltola. Yhteystiedot: 040 5054 683, harri.peltola@kuurosokeat.fi. Kanta-Hämeen aikuisasiakkaiden asioissa Minna Tihinen 040 587 0259, minna.tihinen@kuurosokeat.fi.

Helsingin Toimintapäivät

Ideoita ja iloa liikuntaan -päivä

Ti 3.3. klo 9–16. Kokoontuminen klo 9 Helsingin rautatieasemalla palloukkojen alla. Kaivokatu 1. Mukana ohjaaja Anita Palo. Tutustumista liikunnanohjaaja Jaana Marttilan johdolla urheiluvälineisiin eri kaupoissa. Voit tarvittaessa vinkata Jaanalle tai Anitalle, mistä välineistä olisit kiinnostunut. Yhteinen ruokailu ja kahvit (omakustanteiset). Ei yleistulkkausta, tilaa tarvittaessa oma tulkki. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 27.2.

Kommunikaatiopiiri

Ke 4.3. kello 13–16 liris, Helsingin aluetoimisto, 4. kerros. Tutustutaan YouTube-videomateriaaleihin ja kommunikaatiopalveluiden aiheisiin. Lisäksi esimerkiksi kuvailun harjoittelua ja keskustelua elokuvien kuvailusta. Mietitään yhdessä, minkälaisia muita arkitilanteita voisi olla videoiden aiheina. Kahvitarjoilu (1 e). Paikalla kaksi yleistulkkia. Tilassa induktio. Mukana ohjaaja Anita Palo ja kommunikaatioyöntekijä Sanna Nuutinen. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään ma 2.3.

Kuntopiiri

To 5.3, 12.3, 19.3. ja 26.3. klo 13–16 liris, 2. kerros. Ohjaajana Jaana Marttila. Kuntoharjoittelua, vesijumppaa, uintia ja saunomista. Paikalla kaksi yleistulkkia. Oma pyyhe mukaan.

Perfect Home -esittely

Ti 10.3. klo 13–16 liris, Helsingin aluetoimisto, 4. kerros. Valikoimassa kauniita ja persoonallisia tuotteita sekä lahjavinkkejä. Jos haluaa tilata tuotteita, voi maksaa käteisellä tai myöhemmin laskulla. Esittelijänä Niina Tuominen. Kahvitarjoilu (1 e). Paikalla kaksi yleistulkkia. Lisätiedot netistä: www.perfecthome.fi. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 5.3.

Pannu kuumana

To 12.3. klo 10–12 liris, Helsingin aluetoimisto, 4. kerros. Yhdessäoloa, keskustelua, kahvittelua. Ohjaaja Anita Palo ja palveluasiantuntija Heli Lappalainen paikalla. Kahvitarjoilu (1 e). Ei yleistulkausta, tilaa tarvittaessa oma tulkki. Tilaisuuden jälkeen voi ruokaila omakustanteisesti lirkksen ravintolassa ja jatkaa kuntopiiriin.

Aluepalvelupäällikkö vierailee

Ti 17.3. klo 13–16 liris, Helsingin aluetoimisto, 4. kerros. Vieraana aluepalvelupäällikkö Taru Kaaja. Tietoa mm. Toimintapäivistä ja ajankohtaisista asioista. Kahvitarjoilu (1 e). Paikalla kaksi yleistulkkiä. Tilassa induktio. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 12.3.

Filippiiniläinen ravintola Pobre

Ke 18.3. klo 16–20. Urho Kekkosen katu 1, Helsinki. Kokoontuminen ravintolan edessä, Kampin keskuksessa, 5. kerroksessa. Ruokailut ym. omakustanteiset. Ei yleistulkausta, tilaa tarvittaessa oma tulkki. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 12.3.

Tutustuminen Pasilan asemaan ja Tripla-kauppakeskukseen

Ti 24.3. klo 10–14. Kokoontuminen klo 10 Pasilan rautatieasemalla,

taksiaseman luona. Ratapihantie 6, Helsinki. Kierros oman tahdin mukaan. Kahvit. Paikalla ei yleistulkkiä, tilaa tarvittaessa oma tulkki. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 19.3.

Ennakkotietoa!

Kauneuspäivät järjestetään la 18.4. klo 10–19. Lisätietoja myöhemmin. Yhteystiedot: ohjaaja Anita Palo, anita.palo@kuurosokeat.fi, tekstiviestit / WhatsApp 040 837 7896.

Sekalaista

Maaliskuun Tuntosarveen ilmoitukset viimeistään ma 2.3. klo 12 osoitteeseen: viestinta@kuurosokeat.fi

Oikaisun oikaisu

Tuntosarvessa 1/2020 oli virheellisesti korjattu Toimintakalenterin 12.2. Viittomakielten päivä. Kyseessä on kuitenkin virallisesti Viittomakielen päivä. Toimitus pahoittelee virhettä.

Päivyri

La 29.2. Harvinaissairauksien päivä. Harvinaiset-verkoston Harvinaismessut klo 10–16 Musiikkitalolla, Helsingissä. ■

Tue Suomen Kuurosokeat ry:n toimintaa

Voit tukea toimintaamme itsellesi sopivalla tavalla:

- tule mukaan vapaaehtoistoimintaan
- tee kertalahjoitus
- tee testamenttilahjoitus
- tee merkkipäivälahjoitus
- tee säännöllinen kuukausilahjoitus

Tili: FI56 5541 2820 0125 82, OKOYFIHH

Rahankeräyslupa: RA/2018/719, lupa on voimassa 01.01.2019-31.12.2021 koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Kysy lisätietoja Janikalta: janika.lanne@kuurosokeat.fi tai 040-6512511 ■

